

YLINOPEUS EI OLE NAURUN ASIA

Enemmistö hyväksyy nopeusrajoitukset, mutta valtaosa taitaa kuitenkin ajaa lievää ylinopeutta. Siihen on totuttu. Siitä on aikojen kuluessa tullut maan tapa. Poliisikaan ei ole puuttunut pieniin ylityksiin. Eiväthän ne aiheuta suurta onnettomuusriskiä kuin suuret ylitykset. Sekin vaikuttaa, että me itse olemme edustajiemme välityksellä päättäneet, että pieni ylitys saattaa syntyä vahingossa ja pitää jättää huomiotta. Niin on muuallakin. Se on maailman tapa. Mutta – lievä ylinopeus luisuu helposti suuremmaksi.

Nopeusrajoituksen noudattaminen on kuitenkin välttämätöntä esimerkiksi tasaisten ja riittävän alhaisten liikennevirtojen aikaansaamiseksi. Ylinopeuden aiheuttamasta riskistä on tehty monta tutkimusta. Tässä tuloksia 60 km/h:n nopeusalueelta: 5 km/h ylinopeus tuplaa riskin, 10 km/h ylitys 4-kertaistaa riskin, 15 km/h ylitys 10-kertaistaa riskin, 20 km/h ylitys 30-kertaistaa riskin ja 25 km/h ylitys yli 50-kertaistaa riskin.

Ylinopeutta ajava aiheuttaa rajoitusta noudattaville ylimääräisiä vaaratilanteita, joilta nämä sitten omalta osaltaan pyrkivät välttymään ja auttamaan itseään ja toisia. Esimerkiksi liian lähellä perässä ajaminen on tyypillistä, samoin ohittaminen viime tipassa ja palaaminen omalle kaistalle täpärästi toisen eteen. Aina nopeuden kasvaessa vaaratilanteiden ennakointi ja välttäminen heikkenevät, koska käytettävissä oleva aika vähenee.

10 km/h:n eroa nopeuksissa pidetään yleisesti lähes merkityksettömänä. Mutta näin ei todellakaan ole. Kahdella vierekkäisellä kaistalla ajaa samaan suuntaan kaksi autoa, toinen 50 km/h nopeudella ja toinen 10 km/h suuremmalla nopeudella. Autot lähestyvät suojatietä, kun lapsi juoksee suojatielle. Autoista on matkaa suojatielle 30 metriä. 50 km/h ajava auto pysähtyy metriä ennen suojatietä, mutta 60 km/h etenevä törmää lapseen 44 km/h nopeudella eli hengenvaarallisesti.

Henkilöautojen tehot ja maksiminopeudet ovat kasvaneet jatkuvasti vaikka ajonopeudet on rajoitettu kaikissa maissa Saksan moottoriteitä lukuun ottamatta, – tai ehkä juuri niiden takia. Näillä näkymin nopeusrajoitukset säilyvät vähintään nykyisellä tasollaan. Ilmaston lämpeneminen on tuonut vain lisää perusteita jopa

rajoitusten alentamiseen. Ruotsissa rajoitukset ovatkin hieman alemmat jopa paremmilla teillä.

Henkilöautoihinkin asennetaan jo nopeudenrajoittimia. Siihen on monta syytä. Niillä voi itse vähentää ylinopeuksien riskiä, seurauksia, onnettomuuksia ja sakkoja. Autonvalmistajat saavat nykyään turvapisteitä EuroNcapilta rajoittamalla varustetusta autosta. Nopeudenrajoittimet rajaavat pois kaikkein suurimmat nopeudet; alemmilla rajoituksilla ajettaessa kuljettajan pitää itse huolehtia, ettei aja ylinopeutta.

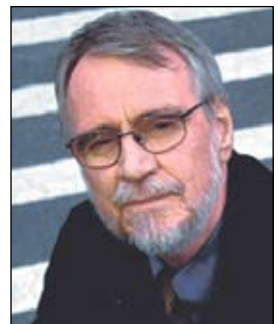
Kuorma-autoilla on ajoneuvo-kohtainen nopeusrajoitus 80 km/h. Sitä on tehostettu rajoittamalla, joka leikkaa 90 km/h:ia suuremmat nopeudet pois. Kuorma-autoyhdistelmien pysäyttämismatkat tuosta nopeudesta venyvät ihanteellisissakin olosuhteissa vähintään 120 metriin. Vastaavasti 60 km/h nopeudesta rekan saattaa saada pysähtymään lähes puolta lyhyemmällä matkalla. Erityisesti raskaiden ajoneuvojen on noudatettava taajamien alempia rajoituksia pidempien pysähtymismatkojen takia.

Mikä sitten saa meidät ajamaan sallittua suuremmalla nopeudella. Meillä on olevinaan kiire. Miksi ihmeessä, ja joillakin aina? Kiire aiheutuu siitä, että emme ole lähteneet matkaan riittävän aikaisin tai olemme varanneet matka-aikaa liian vähän. Liikenteessä ajan kurominen on vaikeaa ja vaarallista. 100 km satasen nopeudella vie tunnin ja 120 km/h nopeudella 50 minuuttia. Siis teoriassa. – Ja jos liikenteessä muutaman minuutin voittaa, niin entäs sitten?

Ilman nopeusrajoituksia liikenne olisi villiä ja vapaata. Jotkut muistavat vielä hurjastelut 1960- ja 1970-luvulta. Piti tulla energiakriisi ennen kuin silmät aukenivat. Kaikille teille tuli polttoaineiden hinnan nousun takia katonopeus 80 km/h. Onnettomuudet vähenivät ja nopeusrajoitukset jäivät pysyviksi.

Nopeusrajoituksia pitää kuitenkin valvoa tehokkaasti. Liikenne on lisääntynyt niin rajusti, että poliisityötäkin on automatisoitava. Tulevaisuudessa autojen nopeudetkin on automatisoitava.

Ylinopeudet ovat suurin yksittäinen onnettomuuskien syy. Ylinopeuksien vähentäminen on valtava haaste ihmiskunnalle. Se on asenteellisen kasvun paikka. Ongelma ei ilmeisesti ratkea ilman politiikkaa, maailmanlaajuisia politiikkaa. Tarvitaan ajoneuvoja ja ympäristöjä koskevia päätöksiä, joilla ylinopeudet estetään.

*Matti Koivurova
Turvallisuusinsinööri*